

Nr 2.

Ankom till riksdagens kansli den 11 maj 1928 kl. 12 m.

Sammanatta bevilnings- och första lagutskottets utlåtande, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med anhållan om riksdagens yttrande över förslag till kungörelse angående förbud mot utförsel från riket av smidbart järnskrot dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom en den 27 januari 1928 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 26, vilken överlämnats till första lagutskottet och sedermera enligt överenskommelse mellan detta utskott och bevilningsutskottet hänskjutits till behandling i sammansatt bevilnings- och första lagutskott, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för nämnda dag, begärt riksdagens yttrande över följande, vid propositionen fogade

Förslag

till

Kungörelse

angående förbud mot utförsel från riket av smidbart järnskrot.

Kungl. Maj:t har funnit gott förordna som följer:

1 §.

Från och med den 1 mars 1928 må utförsel till utrikes ort icke ägarum, vare sig sjö- eller landvägen, av följande i gällande statistiska varuförteckning under nedanstående nummer upptagna vara:

Nummer i statistiska varuförteckningen	Varuslag
Ur 874	Järn och järnlegeringar: smidbart järnskrot: annat än förzinkat (galvaniserat) eller förtent.

2 §.

I fråga om det i denna kungörelse stadgade förbud skall förordningen den 3 mars 1916 om straff för olovlig varuutförsel m. m. äga tillämpning.

3 §.

Denna kungörelse gäller tillsvidare till och med den 31 augusti 1928.

2 Sammansatta bevillnings- och första lagutskottets utlåtande Nr 2.

Till sammansatta bevillnings- och första lagutskottet hava jämväl överlämnats följande i anledning av propositionen väckta motioner, nämligen dels de likalydande motionerna nr 239 i första kammaren av herr *Örne* och nr 411 i andra kammaren av herr *Röing*, i vilken sistnämnda motion herr *Osberg* instämt, dels ock motionen nr 240 i första kammaren av herr *Asplund*.

I anledning av nämnda proposition och motioner avgav sammansatta bevillnings- och första lagutskottet den 17 februari 1928 utlåtande, nr 1. Häri anförde utskottet följande:

Utskottets
utlåtande den
17 februari
1928.

»Genom kungörelse den 23 september 1927 har Kungl. Maj:t utfärdat förbud mot utförsel från riket av smidbart järnskrot. Giltighetstiden för detta förbud utgår den 29 innevarande månad, från vilken tidpunkt den i förevarande proposition såsom förslag intagna författningen är avsedd att komma i tillämpning.

Den tid, som sålunda står utskottet och riksdagen till buds för behandling av den föreliggande frågan, synes allt för knapp för ett ställningstagande till frågan i hela dess vidd. Dessutom torde det kunna vara av betydelse för bedömandet att erhålla tillfälle att iakttaga, huru förhållandena på området under någon tid framåt utveckla sig. Av sådana skäl och då det icke bör möta några betänkligheter, att förbudet erhåller förlängd giltighet till utgången av nästinstundande maj månad, har utskottet ansett sig böra något uppskjuta sitt ställningstagande till frågan, huruvida förbudet bör förlängas efter maj månads utgång, och kommer utskottet att vid avgivande av slutligt utlåtande i anledning av propositionen jämväl yttra sig i anledning av vad i ovannämnda tre motioner anförts och hemställts.»

I överensstämmelse med utskottets hemställan beslöt riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t

dels anmäla, att riksdagen icke hade något att erinra mot att en kungörelse av det innehåll, som det vid propositionen fogade författningsförslaget angåve, erhöle giltighet till och med den 31 maj 1928;

dels ock förklara, att riksdagen framdeles komme att avgiva slutligt yttrande över det i propositionen intagna förslaget till kungörelse samt de i anledning av propositionen väckta motionerna.

En kungörelse av berörda innehåll och med giltighetstid till och med den 31 maj 1928 har också av Kungl. Maj:t utfärdats den 24 februari innevarande år.

Framställningar och yttranden angående exportförbud å järnskrot.

Kungl. Maj:ts ovannämnda kungörelse den 23 september 1927 angående förbud mot utförsel från riket av smidbart järnskrot var, såsom av det åberopade statsrådsprotokollet framgår, föranledd av en utav fullmäktige i jernkontoret gjord framställning den 30 april 1927, i vilken fullmäktige,

Sammansatta bevilnings- och första lagutskottets utlåtande Nr 2. 3

under åberopande av innehållet i en från jernkontorets tull- och traktatkommitté inkommen skrift, hemställde om utfärdande av exportförbud snarast möjligt å smidesjärnskrot, hänförligt till tulltaxerubriken 874. I anledning av denna framställning hade kommerskollegium den 7 maj 1927 avgivit en promemoria i ärendet. I skrivelse den 12 september 1927 hade fullmäktige i jernkontoret sedermera, under hänvisning till innehållet i ett av ovannämnda kommitté avgivet yttrande över vissa bruksbolags erinringar beträffande de dåvarande förhållandena å skrotmarknaden, hemställt, att exportförbudsfrågan måtte ägnas möjligast skyndsamma behandling. Över de båda framställningarna avgåvo järnbrukssakkunniga och generaltullstyrelsen infordrade utlåtanden. Slutligen uttalade kommerskollegium i skrivelse den 21 september 1927 i anledning av en från handelsdepartementet gjord förfrågan, att ovan berörda, inom kollegium utarbetade promemoria fortfarande i allt väsentligt vore ett uttryck för kollegii uppfattning i sakfrågan. Beträffande innehållet i dessa framställningar och yttranden får utskottet hänvisa till propositionen.

Sedermera hava kommerskollegium och generaltullstyrelsen den 16 januari 1928 gemensamt avgivit infordrat utlåtande, dels huruvida den utfärdade kungörelsen angående exportförbud borde förlänas förlängd giltighetstid utöver den 29 februari 1928, dels ock i sådant fall i vad mån omfattningen av förbudet möjligen kunde inskränkas, och hava ämbetsverken efter jernkontorets hörande hemställt, att utförsel förbudet måtte med viss angiven begränsning utsträckas att gälla till och med den 31 augusti 1928.

Med avseende å skrotexportförbudet, sett ur internationell synpunkt, framhöll departementschefen i det propositionen bilagda statsrådsprotokollet följande: »Vid en på nationernas förbunds initiativ avhållen diplomatisk konferens i Genève i oktober och november 1927 antogs en internationell konvention rörande avskaffandet av förbud och restriktioner mot import och export. I denna konvention, vilken såsom grundregel uppställer upphävandet av dylika förbud och restriktioner i deras egenskap av handelspolitiska kampmedel, intogs på yrkande av ett flertal vid konferensen representerade nationer en övergångsbestämmelse, vilken medger de fördragslutande parterna att vid underskrivande av konventionen göra förbehåll av temporär karaktär med avseende å vissa varor. Dessa förbehåll förklarades emellertid uttryckligen endast skola avse att gälla så lång tid som de omständigheter, vilka föranlett respektive förbudsåtgärder, fortfarande äga bestånd. Av de aderton stater, vilka vid konferensens slut den 8 november 1927 undertecknade konventionen, hava följande anmält dylikt provisoriskt förbehåll med avseende å exporten av järnskrot samt avfall av andra metaller och legeringar, nämligen Tyskland, Österrike, Belgien, Frankrike, Ungern, Italien, Luxemburg, Rumänien och Tjeckoslovakien. Av det svenska ombudet vid konferensen anmäldes under förhandlingarnas gång att Sverige även för sin del torde komma att göra förbehåll för järnskrot,

Skrotexportförbudet ur internationell synpunkt.

4 *Sammansatta bevilnings- och första lagutskottets utlåtande Nr 2.*

men påpekades samtidigt att Sverige utfärdat sitt förbud sist av alla de europeiska länder, som infört sådant, vilket tydligt angåve det svenska förbudets karaktär av rent defensiv åtgärd. Då Sverige sedermera enligt Kungl. Maj:ts beslut den 2 december 1927 undertecknade ifrågavarande konvention, förbehölls i enlighet härmed rätten att förbjuda utförseln av järnskrot».

*Departements-
chefen.*

Departementschefen har för egen del vidare anfört följande:

»Med avseende å de omständigheter, som på sin tid föranledde utfärdandet av det intill utgången av februari månad 1928 gällande exportförbudet för smidbart järnskrot, ber jag att få hänvisa till vad den nu lämnade redogörelsen därom innehåller. Av samma redogörelse framgår, att de förhållanden på den internationella skrotmarknaden, vilka framkallade denna extraordinära skyddsåtgärd till förmån för den svenska järnhanteringen mot uttömmande av de inhemska tillgångarna å skrot, alltjämt bestå. Med hänsyn härtill finner jag, lika med ämbetsverken, angeläget, att det nu gällande exportförbudet, i avvaktan på att mera normala förhållanden inträda på den internationella skrotmarknaden, i huvudsak tillsvidare upprätthålles.

Jag förbiser härvid ingalunda, att upprätthållandet av ett dylikt förbud, ur principiell synpunkt sett, kan betecknas såsom en avvikelse från den i och för sig riktiga handelspolitik, som föres från Sveriges sida och som innebär en strävan att medverka till återställande av ett fritt internationellt varuutbyte. Också med avseende å handeln med järnskrot har denna ståndpunkt från svensk sida vidhållits så länge detta över huvud kunde anses rimligt med hänsyn till det egna näringslivet. Då det emellertid visat sig, att andra järnproducerande stater alltjämt upprätthålla sin restriktionspolitik på detta område och den redan förut med synnerliga svårigheter arbetande svenska järnindustriens läge härigenom än ytterligare försämrats, har det befunnits oundgängligt att vidtaga åtgärder för att i detta avseende tillvarata dess intressen.

Beträffande den omfattning ett förlängt förbud bör erhålla, har jag icke någon erinran att göra mot ämbetsverkens därutinnan framställda förslag. Genom fortsatt tillämpning av licensförfarande lär tillfälle till export böra beredas i fråga om sådant skrot, som eljest på grund av sin beskaffenhet visar sig mindre användbart för den inhemska järntillverkningen eller av annan grund icke är av intresse för densamma.

I avseende å den tid, varunder ett förnyat exportförbud borde vara gällande, hava ämbetsverken föreslagit, att denna skulle fastställas till sex månader. Häremot är från min sida icke något att erinra. Jag förutsätter härvid emellertid, att förbudet även efter utgången av berörda tid bör, i den mån så skulle visa sig erforderligt, erhålla förlängd giltighet.

I enlighet med vad jag sålunda anfört, har jag för avsikt att nu framlägga förslag till författning i ämnet. Med hänsyn till ärendets beskaffenhet

anser jag emellertid lämpligt, att riksdagens yttrande inhämtas rörande berörda förslag».

Utskottet övergår härefter till att redogöra för innehållet i de med anledning av propositionen väckta, till utskottets behandling hänvisade motionerna.

I de lika lydande motionerna nr 239 i första kammaren av herr Örne och nr 411 i andra kammaren av herr Röing, i vilken sistnämnda motion herr Osberg instämt, har hemställts:

*Motionerna
I: 239 och
II: 411.*

»att riksdagen i anledning av propositionen nr 26 ville för Kungl. Maj:t anmäla, att riksdagen finner den föreslagna kungörelsen angående förbud mot utförsel från riket av smidbart järnskrot icke böra givas längre giltighet än till och med den 30 april 1928, efter vilken tidpunkt den icke bör förnyas.»

Till stöd för detta yrkande har anförts i huvudsak följande.

Det utfärdade förbudet för visst järnskrot innebure, att ägarna av den till utförsel förbjudna varan avhändes per viktenhet räknat en viss summa, vilken tillfördes företagarna i järnbruksbranschen och detta utan hänsyn i varje särskilt fall till de förras ekonomiska ställning eller de senares behov av varan. Ett dylikt ingrepp i den privata äganderätten vore i en rättsstat knappast försvarbart i andra fall än då statens och folkets tillvaro och högsta livsintressen vore hotade. Konsekvenserna av ett fortsättande på den inslagna vägen vore också avskräckande, i det att detsamma lätt skulle kunna leda till ett återinförande av hela krigstidsapparaten med dess export- och importförbud, prisregleringar och ransoneringsbestämmelser.

Från internationell synpunkt vore också restriktioner på varuomsättningens område fördärvliga, och då Sverige deltagit i utarbetandet av en internationell konvention rörande avskaffandet av dylika restriktioner berövade landet sig, genom att självt göra ett avsteg från den enda i längden hållbara vägen, en del av den prestige, som vore förutsättningen för att kunna med utsikt till framgång arbeta för tillämpning av riktiga principer i det internationella ekonomiska umgänget.

Då i ett mycket stort antal länder exporten av järnskrot vore fri och vid sjötransporter avståndet ej spelade så avgörande roll, att dessa länder enbart på grund av sitt läge skulle vara uteslutna som leverantörer till Sverige av nämnda vara, kunde man icke finna något verkligt stöd för fortsatt exportförbud.

De svårigheter, som uppstått för tillfredsställandet av den svenska järnhanterings skrotbehov, syntes till ej oväsentlig del vara att söka i exportförbudet självt. De angivna siffrorna för skrotexporten från vårt land visade nämligen att det just varit det överhängande hotet om förbudet, som föranlett säljarna att i tid bringa varan utanför landets gränser. Export-

6 *Sammansatta bevilnings- och första lagutskottets utlåtande Nr 2.*

förbudet verkade också enligt vad erfarenheten från världskriget utvisat genom själva sin tillvaro hämmande på tillförseln.

Slutligen syntes det, så vitt av propositionen framginge, som om regeringen före utfärdandet av exportförbudet icke gjort några mer energiska försök att utverka exportlicenser å skrot, vilka försök i betraktande av vårt vänskapliga förhållande till de länder, som infört dylikt förbud, hade bort krönas med framgång.

*Motionen
I: 240.*

I motionen I: 240 av herr Asplund har hemställts,
»att riksdagen ville vid avgivande av det yttrande, som av Kungl. Maj:t begärts i proposition nr 26 angående förbud mot utförsel från riket av smidbart järnskrot, låta de synpunkter, som anförts i denna motion, komma till uttryck.»

Med avseende å motionens innehåll må i korthet anföras följande.

Motionären erinrar till en början om den förskjutning i användningen av råvaror, som ägt rum vid framställning av järn enligt martin- samt degel- och elektrostålmetoderna, i det att tackjärnet allt mera kommit att ersättas med skrot, till följd varav priset å skrot i högre grad än priset å tackjärn blivit bestämmande för götpriset. Då skrotpriset varit lågt under senare år, låge häri ett huvudskäl till att den inhemska handelsjärnstillverkningen icke helt överflyglats av importjärnet. Om emellertid priset å skrot komme att stiga genom att exporten av varan finge fortsätta lika hejdlöst som importen av dumpat järn, bleve nämnda tillverkning vanskligare.

Efter att sedermera hava ingått på kvalitetstållverkningen framhåller motionären vikten av att vi, för att kunna bibehålla vår ställning på detta område, framför allt hava tillgång till billig kraft och anvisar vissa utvägar, genom vilka enligt motionärens mening kraftpriset skulle kunna nedbringas.

Motionären bemöter vidare vissa i herrar Örnés och Röings motioner gjorda uttalanden och framhåller bland annat, hurusom nedläggandet av tillverkningen av handelsjärn vid våra verk till följd av skrotbrist, tills gynnsammare förhållanden inträtt, vore en ur arbetslöshetssynpunkt allvarlig fråga, vilken icke vederbörligen beaktats av nämnda motionärer.

Vad handelsjärnverken beträffade, måste första åtgärden vara att söka bringa desamma så långt möjligt motsvarande förmåner som konkurrenterna i andra länder, nämligen tillgång till köpskrot av tillfredsställande kvalitet och i tillräcklig mängd, detta särskilt med hänsyn till den i Sverige rådande högre tillverkningskostnaden för tackjärn. En sådan tillgång på järnskrot kunde för närvarande, då exportförbud eller prohibitiva exporttullar vore rådande i de i fråga om skrottillgång viktigaste länderna, icke beredas på annat sätt än att åt de svenska järnverken förbehölles det skrot, som finnes inom landet. Då ett exportförbud med endast några månaders varaktighet frestade innehavare av järnskrot att kvarhålla detsamma, tills förbudet beräknades upphöra, och då järnbrukens skrotbehov icke så snart kunde fyllas,

torde man icke kunna undgå att utsträcka förbudet efter den föreslagna tiden 31 augusti. Under sådana förhållanden syntes starka skäl föreligga att redan nu utsträcka förbudet exempelvis ett år eller till den 1 mars 1929, varigenom riksdagen också skulle få tillfälle att, innan något upphävande av förbudet kunde ifrågakomma, på nytt pröva frågan under då föreliggande omständigheter.

Med fullt erkännande av det berättigade i de strävanden för avskaffande av förbud och restriktioner mot import och export, som på senare tider gjort sig gällande och i vilka Sverige tagit verksam del, måste å andra sidan beaktas, att situationer kunna inträda, i vilka det blir nödvändigt för ett land att till skyddande av synnerligen viktiga intressen vidtaga åtgärder, vilka under andra förhållanden måste betraktas såsom förkastliga. Sålunda lär det endast kunna betecknas såsom ett utslag av självbevarelse, att, då på grund av kända förhållanden praktiskt taget alla järnproducerande länder, från vilka införsel till Sverige av järnskrot kan förekomma, utfärdat exportförbud å nämnda vara eller belagt utförseln med exportavgifter av prohibitiv natur, vårt land genom att följa det sålunda givna exemplet tillförsäkrade sin egen järnhantering förmånsrätt till det skrot, som uppstår här i landet. Det lär nämligen, tvärt emot vad i motionerna I: 239 och II: 411 antagits, förhålla sig så, att, med hänsyn till den stegring i tillverkningskostnaderna för handelsjärnet, som även en mindre väsentlig fraktökning å järnskrot förorsakar, vid sjötransporter av sistnämnda vara avståndet spelar en avgörande roll.

Den uppfattning, som ävenledes kommit till uttryck, nämligen att svårigheterna, som uppstått för tillfredsställandet av den svenska järnhanteringens skrotbehov, till ej oväsentlig del vore att söka i exportförbudet självt, enär det just varit det överhängande hotet om förbud, som föranlett säljarna att i tid bringa varan utanför landets gränser, finner icke stöd i de officiella uppgifterna angående exporten. Av dessa framgår nämligen, att redan från och med oktober månad 1926 en avsevärd stegring av exporten inträtt, nämligen från i genomsnitt 277 ton per månad under årets tre första kvartal till respektive 566, 911 och 1,525 ton under årets tre sista månader. Även utförselsiffrorna för de första månaderna år 1927 utvisa en jämn stegring, nämligen från 1,528 ton i januari till 3,857 ton i april, då framställning först gjordes angående exportförbudets utfärdande. Även i våra grannländer Danmark och Norge inträdde under samma tidsperiod en avsevärd stegring i exporten.

För den föreliggande frågans ytterligare belysning anser sig utskottet böra meddela följande uppgifter angående Sveriges in- och utförsel av järnskrot under de tre sista åren och dess fördelning på olika länder.

*Utskottets
yttrande.*

8 *Sammanstatta bevilnings- och första lagutskottets utlåtande Nr 2.*

Införsel av järnskrot från olika länder.

(Kilogram.)

Å r	1924	1925	1926	1927
Norge	11,117,686	5,836,971	6,977,684	} Specifikation saknas
Danmark	22,604,519	5,458,770	9,673,409	
Finland	411,550	—	—	
Tyska riket	3,226,138	198,542	3,307,323	
Nederländerna	—	53,740	—	
Storbritannien	13,208	—	—	
Polen	200,000	—	10,000	
Danzig.....	—	28,840	—	
Övriga länder	1,026	7,715	3,139	
	37,574,167	11,584,578	19,971,555	

Utförsel av järnskrot till olika länder.

(Kilogram.)

Å r	1924	1925	1926	1927 ¹
Norge	843,418	504,596	701,056	1,604,436
Danmark	1,046,617	2,178,376	585,606	1,207,848
Finland	—	—	177,178	562,720
Tyska riket	892,521	4,458,420	2,792,260	16,980,804
Nederländerna	—	—	32,160	15,000
Storbritannien	1,189,114	852,811	582,174	718,935
Tjeckoslovakiet	82,280	222,880	456,000	396,630
Lettland	—	—	—	19,000
Polen	—	493,560	101,180	6,838,370
Danzig.....	—	5,000	—	8,024,247
Frankrike	—	—	20,000	—
U. S. A.	50,000	—	—	16,476
Övriga länder	10,630	—	—	—
	4,115,080	8,717,643	5,447,674	36,384,466

Under det att sålunda handelsstatistiken för åren 1924—1926 utvisade ett importöverskott av respektive 33,459, 2,867 och 14,524 ton, förefanns år 1927 ett exportöverskott av 29,180 ton. Detta förhållande jämte det stegrade behov av lämpliga kvaliteter järnskrot, som gjort sig gällande och vars tillfredsställande är ett huvudvillkor för uppehållandet av vår tillverkning av handelsjärn, har haft till följd, att skrottillgången för närvarande icke motsvarar järnbrukens behov. Enligt en på föranstaltande av järnkottoret

¹ Förhandsuppgift.

Sammanfattning av bevilnings- och första lagutskottets utlåtande Nr 2. 9

verkställd utredning, vilken omfattar lagertillgången på järnskrot vid 17 av de större skrotförbrukande verken och sålunda torde få anses karakterisera det allmänna läget, utgjorde dessa verks lagerbestånd den 1 maj 1928 endast 18,233 ton mot en för årstiden normal kvantitet av omkring 32,900 ton.

Med hänsyn till den sålunda inom landet rådande knappheten på järnskrot, vilken även vitsordats i affärskorrespondens, som företetts för utskottet, torde uppmärksamheten fästas därvid, att även efter exportförbudets ikraftträdande en avsevärd export av järnskrot förekommit. Detta förklaras enligt uppgift bland annat därav, att förtent plåtskrot icke röner efterfrågan inom landet samt att vissa slag av högvärdigt skrot betingat högre pris än de svenska bruken kunnat betala. Vid licenssystemets tillämpning torde hänsyn hava tagits till skrothandelns intressen, så långt detta ansetts lämpligen kunna ske.

Av särskilt intresse hade givetvis varit att noggrant kunna följa prisutvecklingen beträffande järnskrot såväl här som å den utländska marknaden. Att åstadkomma en fullt tillförlitlig sådan jämförelse låter sig emellertid icke göra, enär kvaliteterna växla samt priserna dessutom äro beroende på olika fraktkostnader och andra faktorer. På föranstaltande av handelsdepartementet, där man sökt följa utvecklingen på ifrågavarande område, har emellertid gjorts en utredning för bedömning av prisrörelsen å järnskrot under åren 1927 och 1928, vilken utredning ställts till utskottets förfogande. Prisen hava dels införskaffats från 6 större järnverk, ävensom från 13 firmor, vilka driva handel med skrot, dels vid personligt besök hos en större köpare hämtats direkt ur räkenskaperna. På grund av ovanberörda svårigheter att beträffande olika kvaliteter ernå fullt jämförliga siffror har man vid utredningen inskränkt sig till att söka finna medeltalen för enbart prima chargerbart skrot. Härvid hava följande medeltal erhållits:

Pris per ton, fritt svenska bruk, å prima chargerbart gods.

	1927	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni
	K r o n o r						
Järnbruken (Aritmet. medeltal)	53:—	51:—	52:—	55:—	57:—	57:—	—
En köpare (Vägda medeltal)	50:70	49:90	50:80	52:60	57:50	56:30	—
Skrotfirmor (Aritmet. medeltal)	53:—	52:—	51:—	52:—	55:—	57:—	—
	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	
	K r o n o r						
Järnbruken (Aritmet. medeltal)	56:—	57:—	55:—	55:—	55:—	55:—	—
En köpare (Vägda medeltal)	55:30	55:75	55:—	54:—	55:50	56:50	—
Skrotfirmor (Aritmet. medeltal)	58:—	56:—	56:—	54:—	55:—	55:—	—

Pris per ton, fritt svenska bruk, å prima chargerbart gods.

	1928	Jan.	Febr.	Mars	April
	K r o n o r				
Järnbruken (Aritmet. medeltal)	55:—	57:—	57:—	57:—	57:—
En köpare (Vägda medeltal)	56: 18	57: 20	57: 80	57: 20	57: 20
Skrotfirmor (Aritmet. medeltal)	55:—	56:—	57:—	58:—	58:—

De mindre betydande skiljaktigheter, som föreligga, hava förklarats därmed, att uppgifterna från köpare och säljare icke alltid motsvarade likartade partier.

Till jämförelse med ovan angivna pris å den svenska marknaden hava i utredningen anförts vissa exportpriser. De uppgifter, som erhållits om dessa, betecknas emellertid såsom mycket sparsamma och avse icke senare leveranser än under september 1927.

Exportpriser, fob. svensk hamn.

	1927	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.
Kronor per ton	45—51	50—55	49—56	49—62	52—60	56—61	51: 50—59: 25	59: 25	56	

För vinnande av full jämförelse med de svenska priserna bör antingen till ovanstående belopp läggas frakterna från exporthamnen eller ock från de svenska prisen dragas frakterna till järnverken. Dessa frakter äro givetvis mycket växlande efter olika lokala förhållanden. Följande medelfrakt-kostnader hava emellertid uppgivits:

Från Stockholm till Horndal	kronor	5: 40
» » » Hallstahammar	»	6: —
» » » Smedjebacken	»	7: 20
» Göteborg » Västanfors	»	10: —
» Gävle » Horndal	»	4: 60
» » » Smedjebacken	»	8: —
» Malmö » Hallstahammar	»	15: 50
» » » Kallinge	»	6: —

Av intresse hade även varit, om man till jämförelse med de pris, som de svenska järnbruken betalat för sitt skrot, kunnat utröna, vilka pris skrotet betingat hos de mekaniska verkstäderna. Svårigheten att härvidlag erhålla jämförbara siffror är än mera påtaglig än då det gäller att påvisa brukens inköpspris och skrothandlarnas försäljningspris. Enligt vad en representant för en av våra större mekaniska verkstäder för utskottet upplyst, växlar det pris, som verkstäderna kunnat erhålla för järnspån, så avsevärt som mellan 15 och 45 kronor för ton, allt efter olika kvaliteter.

Sammansatta bevillnings- och första lagutskottets utlåtande Nr 2. 11

Denna representant betecknade emellertid prisfrågan å skrot såsom varande av underordnad betydelse för verkstäderna.

Om den verkställda utredningen också icke fullt tillfredsställande kunnat belysa det inhemska skrotprisets förhållande till världsmarknadspriset, synes densamma dock icke giva stöd för den uppfattningen, att priset å järnskrot här i landet varit föremål för någon nedpressning.

På grund av vad sålunda anförts och med hänsyn till den inhemska handelsjärntillverkningens betryckta läge, vilket skulle än mera försämras, därest tillgången på järnskrot av lämplig kvalitet genom exportens frigivande, innan andra skrotkonsumerande länder vidtagit samma åtgärd, skulle ytterligare begränsas, finner utskottet goda skäl tala för en utsträckning av det nu gällande utförsel förbudets giltighetstid.

Då emellertid genom exportförbudets upphävande i de på skrotmarknaden med Sverige konkurrerande länderna eller till följd av andra omständigheter ändring i det nuvarande läget kan tänkas inträda, och exportförbudet givetvis icke bör upprätthållas längre än förhållandena oundgängligen kräva, kan utskottet icke ansluta sig till den av herr Asplund i hans motion uttalade meningen angående lämpligheten att redan nu utsträcka förbudet till senare tidpunkt än den i Kungl. Maj:ts proposition angivna.

Utskottet får alltså hemställa,

1:o) att riksdagen måtte, med avslag å de likalydande motionerna I: 239 av herr Örne och II: 411 av herr Röing, i skrivelse till Kungl. Maj:t anmäla, att riksdagen vid granskning av det vid förevarande proposition nr 26 fogade författningsförslaget icke funnit skäl till erinran mot detsamma; samt

2:o) att motionen I: 240 av herr Asplund, i den mån densamma icke kan anses besvarad genom vad utskottet i sitt yttrande anförts, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 11 maj 1928.

På sammansatta bevillnings- och första lagutskottets vägnar:

JOH. NILSSON.

12 *Sammansatta bevillnings- och första lagutskottets utlåtande Nr 2.*

Närvarande:

från första kammaren: herrar *Johan Nilsson* i Kristianstad, *Örne** och *Bissmark*;

från andra kammaren: herrar *Bengtsson* i Kullen, *Lövgren* i Nyborg, *Olsson* i Golvvasta, *Lindqvist** i Halmstad, *Leo**, *Jansson* i Edsbäcken och *Johanson* i Huskvarna.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herr *Örne*, som ansett, att exportförbudet icke borde givas längre giltighetstid än till och med den 31 maj 1928.